

Amb empremta de clàssic

Text > LAURA REIXACH

Llegeixo les primeres línies de *La casa gran* de Maria Mercè Roca (Portbou, 1958), aquesta novel·la biogràfica en què, en forma de llarga carta al seu pare, l'autora rememora la seva infantesa i adolescència i, de sobte, la flaire del cafè torrat es fa present al meu voltant. Amb poc més d'una cinquantena de paraules i amb un mestratge envejable, Roca, seguint l'empremta proustiana, però amb una contenció i una brevetat lloables, ha convocat el sentit de l'olfacte i l'ha posat a treballar sota les ordres de la seva prosa ben travada. Una prosa que defuig el barroquisme, la pedanteria o el mot de lluïment i que, amb la seva cadència tan propera a la del registre oral, aconsegueix una força evocativa que ens submergeix en el seu viatge de retorn emocional a un Portbou que pertany al passat.

«Ningú no té pressa; la vida és allà a la taula», diu Roca, i ara, per a nosaltres, com a lectors, la vida és a *La casa gran*, a les pàgines d'aquest volum en què el temps s'escola ple de veritat, de sentiment, de realitat. Un sortilegi que es fa possible gràcies a la magnífica capacitat que té l'autora per transformar la quotidianitat més anodina en un univers ple de significat. Roca, que ens captiva ja des d'aquest primer

paràgraf introductori, té la destresa de retenir-nos en l'ara de la lectura mentre ens fa reviure el seu passat. Un passat que l'autora construeix a petits fragments, alguns de plàcids, altres de ben colpidors; tots, però, transmesos amb una sensibilitat equilibrada i una concisió envejable.

Cadascun d'aquests fragments està tan viu, és tan lúcid, que us convido també a fullejar el llibre, a aturar-vos en qualsevol pàgina i a delectar-vos amb la lectura de qualsevol paràgraf, perquè l'interès de *La casa gran* és en el relat en si, però alhora en cada una de les baules que el configuren. Aquesta depuració d'estil delata un treball acurat i curós per part de l'autora, que, sens dubte, va entomar un repte difícil en escriure-la, tant per la transcendència com per la gravetat d'alguns fets que hi relata. Roca, però, va saber trobar el to just i la paraula clau per crear una atmosfera emotiva però continguda, perquè, com va dir ella mateixa, «escriure sovint és saber mantenir les brides del relat»; una habilitat en què ella excel·leix.

En el món en què vivim, sotmès a la tirania de la novetat en tots els àmbits de la cultura, cal celebrar una iniciativa com la de l'editorial Llibres del Segle, que ha tornat a posar a l'abast del

ROCA, Maria Mercè. *La casa gran*. Girona: Llibres del Segle, 2024. 80 p.

públic *La casa gran*. Aquesta obra ens acosta a un Portbou i a una vida que ja s'han esvaït, però ens parla d'emoció i vivències universals. Com esdevé amb els clàssics, el pas del temps no l'ha malmesa, ans al contrari, l'ha enriquit de matisos. Com el cafè bo, que deixa una petja persistent a la gola, *La casa gran* roman en nosaltres.

Una diferència poc habitual

Text > PERE MARTÍ I BERTRAN

El professor i escriptor Jordi de Manuel (Barcelona, 1962), ben conegut per les seves obres de ciència-ficció i policiaques, ens presenta ara una nova novel·la infantil, *La geganta*, en què de nou posa a disposició dels lectors els seus coneixements científics i les seves reflexions sobre l'ésser humà. En aquest cas, els coneixements giren fonamentalment al voltant d'una malaltia molt poc freqüent, l'acromegàlia, coneguda també per *gegantisme*, sobretot quan afecta infants, com en el cas de la Nina, una nena de nou anys que comença a créixer desmesuradament

davant l'astorament dels seus pares i del germà bessó, en Roc, i davant la sorpresa, sovint acompanyada d'incomprensió, de l'entorn, sobretot l'escolar.

Les reflexions sobre l'ésser humà, tan freqüents en la seva obra per a adults, versen sobre la diferència i la dificultat per acceptar-la. La Nina crida l'atenció entre els infants de la seva edat, i aquí és on trobem la dicotomia tan pròpia de l'ésser humà: la crueltat dels qui fan de la diferència un objecte de divertiment, sense tenir en compte el patiment que poden causar, i la normalitat amb què molts companys ac-

cepten la vitalitat i l'alegria de la Nina, per molt que la vegin diferent.

Jordi de Manuel, amb els seus dots narratius, ens va introduint en el món familiar i escolar de la Nina i en Roc, enriquit amb personatges que el complementen i el fan més real, com ara Clara Camps, la mestra; en Leo o la Gnima, dos amics de l'escola, o els animals de companyia que agraden tant als infants: en Tro, el gos d'en Roc, i la Llamp, la tortuga mediterrània de la Nina, que l'avi va trobar ferida i que, amb encert, al final porten a un centre de recuperació de rèptils. I tot això, Jordi de Manuel